

בית משפט השלום בחיפה

ר"ע 10-05-49098 חדד נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

ר"ע 10-06-7918 גואטה נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

בפני וועדת העררים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים
ליד בית משפט השלום בחיפה
כבי' השופט אהרון שדה – יו"ר
ד"ר צבי בן-ישי - חבר

חדד

עוררים

נגד

משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

משיבים

פסק דין

- 1
2 בפנינו ערר על החלטת המשיבה הדוחה את תביעת העוררים לקבלת תגמול חודשי בהתאם לחוק נכי
3 רדיפות הנאצים.
4
5 התביעות הוגשו בשנת 2001 ונדחו בשנת 2002 כשבין לבין נשלחו מכתבים על כוונה בדבר דחיית
6 התביעות.
7
8 תחילה נדון במחלוקת הנטושה בין הצדדים בעניין השיהוי ומועד התשלום הרטרואקטיבי.
9
10 יש לומר מיד, אילו היה מוגש ערר בסמוך למועד דחיית התביעה יש מקום להניח שהיה מן הסתם
11 נדחה שכן באותם זמנים טרם הורחבו ההלכות, העילות וההרחבות הנוספות של העת האחרונה.
12 כיום לאחר ההרחבות עדיין לא פשוט להכיר במציאות ששררה בלוב בתקופת השואה ככזו המבססת
13 יסודות **אובייקטיביים** של עילות נרדפות על פי החוק, מרבית העוררים שבפנינו כלל אינם טוענים
14 לקיומם של יסודות כאלו ומרבית הגרסאות מתמקדות ביסודות הסובייקטיביים של העילות
15 ובתיאור גורמים ונסיבות שרחוקים מאד מההגדרות הראשונות של עילת נרדפות כפי שהיה מקובל
16 להבין בשנות ה-60,70,80,90 ואף האלפיים. אין לשכוח שרק בשנים האחרונות הוכרו גירוש ועוצר
17 כשלילת חירות כאשר בפסקי הדין שניתנו בעניין זה בערכאות הגבוהות לא נדרשו סתם גירוש או
18 סתם עוצר אלא בצירוף תנאים ונסיבות נוספים. לאחרונה ומכל מיני טעמים רוכזו מאד
19 הדרישות, ההכרה הורחבה ואף המשיבה פרסמה החלטה לפיה יוכרו כל ניצולי לוב ללא צורך
20 בהוכחה כלשהי ברם רק החל מאפריל 2010 עת פורסם פסק הדין בעניין ג'וליה טייר (מאת עמיתנו
21 בוועדת הערר שבתל אביב). מגמה זו של הזמן האחרון בה דומה ש"נטשו" מרבית המבחנים
22 המחמירים לא הייתה קיימת בסוף שנות ה-90 ובתחילת שנות האלפיים.

1 מתוך 4

בית משפט השלום בחיפה

ר"ע 10-05-49098 חדד נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

ר"ע 10-06-7918 גואטה נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

- 1
2 חלק גדול מניצולי יהדות לוב הבינו בשעתו שאין על מה לערער ולכן לא הוגשו ערעורים. לימים ניתן
3 פסק הדין המכונה "הלכת מרלן שכטר" (ע"א מחוזי תל אביב 3109/05 מרלן שכטר נגד הרשות
4 המוסמכת) שהוא מטיבו פס"ד מנחה אך לא מחייב. המשיבה מטעמיה לא ניסתה לערער עליו וכך
5 הוסר מחסום התיישנות העררים, במסגרת הערעור שעמד בפני בית המשפט המחוזי בעניין שכטר
6 עמדה השאלה האם לועדת הערר יש סמכות להאריך מועד להגשת ערר מעבר ל-14 ימים שכן נראה
7 שהמחוקק ביקש באופן ברור ומובהק שלא לאפשר הארכה מעבר לאותם 14 ימים. בית המשפט
8 המחוזי לא דן בשאלה המרכזית ופסק כי במקום לדון בשאלה אם יש או אין סמכות להארכת מועד
9 הרי שאין בכלל מועד אלא מניעות מצד המשיבה להעלות טענות ביחס למועד הגשת העררים וזאת
10 משום שהחלטות הדחייה באותן שנים לא נשלחו בדואר רשום כמצוות החוק.
11
12 הגם שהפסיקה מתלבטת מזה זמן בשאלה מה גובר כלל ההמצאה או כלל הידיעה והתלבטות זו
13 קיימת בעיקר במקרים בהם המחוקק דווקא העניק לבית המשפט סמכות מלאה להאריך
14 מועדים, בחר בית המשפט המחוזי בהלכת מרלן שכטר לדבוק בכלל ההמצאה, מה שהיה נכון בעיניו
15 באותה נקודת זמן ולגבי אותן טענות שעלו בפניו דאו .
16
17 בהלכת מרלן שכטר אין שום אזכור למועד תחילת הזכאות לתשלום, לא זו כוונת פסק הדין גם לא
18 במשתמע, ההתייחסות היא אך ורק להסרת המחסום הדינוני של התיישנות העררים ורק כאשר
19 הודעות דחיית תביעה לא נשלחו בדואר רשום.
20
21 האם המשמעות של הלכת מרלן שכטר היא שאם נפל פגם בצורת משלוח הודעת הדחייה אזי עניין
22 זה צריך להיות מנוצל עד תום בידי העוררים? האם פסק הדין שנועד בין היתר למנוע התיישנות
23 בשאלת ההמצאה והידיעה התכוון לכך שיתקיימו כיום בפני ועדות הערר אלפי עררים כשסיבת
24 ניהולם היחידה היא תשלום רטרואקטיבי נכבד ביותר המהווה תגמול למי שישב על הגדר, חיכה
25 לשינוי ההלכה ונקט באופורטוניזם משפטי? האם פסק הדין בעניין מרלן שכטר התכוון ליתן הכשר
26 להתנהלות רשלנית, מנומנמת, חסרת אכפתיות של בעלי דין שלא עמדו בזמן סביר על זכויותיהם?
27 האם פסק הדין בעניין מרלן שכטר התכוון להפלות בין אלו שמיצו את זכויותיהם בזמן או בזמן
28 סביר ונדחו ולבין אלו שישבו על הגדר בחיבוק ידיים? האם פסק הדין בעניין מרלן שכטר התכוון
29 ליצור זילות של החליק, של ערך השואה ושל המעמד בזמן הדיון בהשלכותיה כשבין תוצאותיו של
30 פסק הדין אנו מוצאים גם את התופעה של הגשת גרסאות חדשות, כבושות ומתואמות לדין
31 הנוכחי, התופעה שבה בתיקים רבים מספור עומדים עוררים בפנינו ומתכחשים לגרסאות הראשוניות
32 שנתנו בתביעות ועונים על שאלות שלגביהן לא נשאלו רק משום ש"תודרכו" קודם לכן ל"היזהר"
33 באותו העניין (למשל עניין ההפצצות בלוב)?
34

בית משפט השלום בחיפה

ר"ע 10-05-49098 חדד נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

ר"ע 10-06-7918 גואטה נ' משרד האוצר/הלשכה לשיקום נכים

1 העדות לא הייתה חפה מבעיות וגם בה נולדו אירועים חדשים שלא הוזכרו בתביעה, יש לומר שגם
2 גרסת התביעה בעייתית ברם דווקא בתביעה ניתן למצוא בסיס לקביעה כי בין הסיבות לבריחת
3 המשפחה מטריפולי היו לא רק ההפצצות ואימי המלחמה אלא גם גורמים ממשיים הקשורים
4 לרדיפת היהודים. אף אחד מהגורמים הללו איננו מהווה עילת נרדפות על פי החוק אך צירופם של
5 הגורמים יכול לבסס קביעה בדבר "מתח מירבי וקיצוני" שהפך לאחרונה לבסיס להחלת הלכת
6 הפחד. כך ניתן למצוא בתביעה שילוב של המתח והפחד שבלקחת האב והאח לעבודות
7 כפייה, השמועות שתיארה העוררת בדבר כוונת הגרמנים להשמיד את היהודים והטענה שהופיעה
8 בתביעה שהמשפחה שבה לטריפולי "רק לאחר ששמענו שהגרמנים יצאו מטריפולי" קרי הימצאם
9 של הגרמנים בטריפולי היה גורם מגורמי הבריחה. בעדות וחקירה הנגדית לא נסתרה גרסת
10 התביעה, אמות היא שניכרו בעדות סימני "הדרכה" מצד אחד והיעדר דגש לגבי תיאורים שהופיעו
11 בגרסת התביעה אך זהו המחיר על האופן שבו מתנהלות תביעות אלו של ניצולי לוב כשבין גרסאות
12 מפרידות שנים רבות, הדרכות שונות ושינוי הלכות.

13
14 בסופו של דבר וגם אם בקושי אנו קובעים כי העוררת עמדה בנטל להוכיח בריחה מחמת הפחד
15 מהגרמנים.

16
17 הערר הוגש במאי 2010 ולכן אנו מקבלים את הערר ומורים על תשלום רטרואקטיבי ממאי 2007.

18
19 אין צו להוצאות.

20
21 זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה בנקודה משפטית ותוך 30 יום.

22
23 ניתן היום, כ"ד חשון תשע"א, 01 נובמבר 2010, בהעדר הצדדים.

24

ד"ר צבי בן-ישי
חבר הוועדה

אהרון שדה, שופט
יו"ר הוועדה

25

26

27

28

29